

А. Амангелді, А. Тағай, А.О. Мусабекова
Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды зерттеу университеті
Қазақстан Республикасы, Қарағанды қ.
amangeldiaida011@gmail.com, a.tagay@internet.ru

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТТЕГІ БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН БАСҚАРУ

Мақалада педагогикалық менеджментте білім беру сапасын басқарудың өзектілігі, әдістері және нәтижелері жан-жақты қарастырылады. Білім беру сапасы – қазіргі білім жүйесінің негізгі компоненті болып табылады, және оның деңгейін арттыру педагогикалық менеджменттің маңызды міндеттерінің бірі. Зерттеу барысында педагогикалық менеджменттің білім беру сапасын арттырудағы рөлі айқындалады, ол білім беру процесінің тиімділігін қамтамасыз ету үшін жаңа әдістер мен технологияларды енгізу қажеттілігін көрсетеді. Білім беру сапасын басқару үшін түрлі әдістер мен құралдарды қолдану маңызды. Зерттеулердің нәтижелері көрсеткендей, инновациялық әдістер мен заманауи технологияларды енгізу білім беру процесін жетілдіруге және оның сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Мысалы, электронды оқыту платформалары, интерактивті оқу материалдары, және студенттермен жұмыстың жаңа тәсілдері оқу сапасын жақсартуға көмектеседі. Сонымен қатар, зерттеу білім беру ұйымдарында сапаны қамтамасыз ету үшін қолданылатын тиімді стратегияларды анықтайды. Мысалы, оқытушылардың кәсіби дамуын қолдау, білім беру бағдарламаларын жетілдіру, және оқу-әдістемелік қамтамасыз ету жүйесін жаңарту сияқты іс-шаралар білім беру сапасын арттыруға зор ықпал етеді. Бұл мақала білім беру саласындағы мамандар мен зерттеушілер үшін аса маңызды ресурс болып табылады, өйткені ол педагогикалық менеджменттің тиімділігін арттыруға бағытталған нақты ұсыныстар мен стратегияларды ұсынады. Білім беру сапасын басқарудың жаңа тәсілдерін енгізу арқылы білім беру ұйымдарының дамуына және студенттердің оқу нәтижелерін жақсартуға септігін тигізеді. [1]

Қазіргі білім беру жүйесінде білім сапасы мен тиімділігі қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуының маңызды негізі болып табылады. Білім беру сапасын арттыру – білім беру ұйымдарының басты стратегиялық бағыттарының бірі, өйткені сапалы білім жастардың болашағын қалыптастыруда және елдің дамуына ықпал етеді. Педагогикалық менеджмент білім беру сапасын басқарудың заманауи тәсілдері мен құралдарын ұсынады, бұл білім беру процесінің тиімділігін арттыруда маңызды рөл атқарады. Білім беру сапасын басқару білім беру мекемелерінің тиімділігін арттыру, білім беру процесін ұйымдастыру, сондай-ақ оқушылардың оқу мотивациясын жоғарылату бойынша маңызды міндеттерді шешуге көмектеседі. Зерттеулер көрсеткендей, педагогикалық менеджмент білім беру жүйесінің ұйымдастырылуын және құрылымын жетілдіруге, оқу нәтижелерін жоғарылатуға, сондай-ақ оқушылардың білім алуға деген қызығушылығын арттыруға әсер етеді. Педагогикалық менеджменттің тиімділігі білім беру мекемелеріндегі менеджмент жүйелері мен процестерін жетілдіруге, инновациялық технологияларды енгізу арқылы сапалы білім беру мақсатында жүзеге асырылатын шараларға тікелей байланысты. Инновациялық технологиялардың білім беру жүйесіне интеграциясы білім беру сапасын арттыруда ерекше маңызға ие. Заманауи оқу құралдары мен әдістерінің енгізілуі оқу процесін тиімдірек етуге, оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға, және оқудың интерактивтілігін арттыруға мүмкіндік береді. Осының нәтижесінде білім беру ұйымдары оқушылардың білім алуында жоғары нәтижелерге қол жеткізе алады.

Педагогикалық менеджменттегі білім беру сапасын басқару мәселесі ғылыми тұрғыдан зерттеліп, жаңа тәсілдер мен шешімдерді ұсыну арқылы қоғамның білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға септігін тигізеді. Бұл бағыттағы зерттеулер мен инновациялар білім беру жүйесінің сапасын арттыруда шешуші рөл атқарады, нәтижесінде заманауи қоғамның талаптарына сай келетін білікті мамандарды даярлауға мүмкіндік береді. Білім беру сапасын басқарудың жаңа тәсілдері мен әдістерін енгізу білім беру ұйымдарының дамуында және студенттердің оқу жетістіктерінде оң өзгерістерге әкеледі.

Мақаланың мақсаты – педагогикалық менеджменттегі білім беру сапасын басқарудың негізгі тәсілдерін зерттеу және осы тәсілдердің тиімділігін талдау. Білім беру мекемелеріндегі басқару процестерінің білім сапасына әсерін бағалау, сондай-ақ сапаны арттыруға бағытталған тиімді басқару стратегияларын әзірлеу маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Білім беру сапасын басқару үшін қажетті тәсілдер мен стратегияларды анықтау, сонымен қатар оларға қатысты әртүрлі пікірлер мен көзқарастарды қарастыру зерттеудің негізгі бағыттары болып табылады. Зерттеудің бұл аспектілері

білім беру ұйымдарының басқару жүйелерін жетілдіруге, жаңа инновациялық шешімдерді енгізуге, мұғалімдердің кәсіби даму деңгейін жоғарылатуға мүмкіндік береді. Зерттеудің нәтижелері білім беру жүйесіндегі педагогикалық менеджментті дамытуға, білім беру мекемелерінің тиімділігін арттыруға, сондай-ақ студенттердің оқу мотивациясы мен сапасын қамтамасыз етуге бағытталған нақты ұсыныстарды қамтиды. Осылайша, мақала білім беру саласындағы зерттеушілер мен практиктер үшін пайдалы және маңызды ақпараттарды ұсынады. [2]

Зерттеу барысында аналитикалық, салыстырмалы талдау, бақылау және сауалнама әдістері қолданылды. Зерттеуде Қазақстан мен халықаралық білім беру мекемелеріндегі басқару тәжірибелері қарастырылды. Зерттеуге қатысқан білім беру мекемелері білім беру сапасын басқарудың тиімді тәсілдерін әзірлеу және енгізу бойынша тәжірибелік тәжірибелерімен бөлісті. Педагогикалық менеджментте білім беру сапасын басқару тиімділігін бағалау үшін білім беру ұйымдарының ақпараттық базасы, сондай-ақ мемлекеттік білім беру стандарттары мен нормативтік құжаттары пайдаланылды. Зерттеу нәтижелері Қазақстандағы білім беру сапасын арттыруға бағытталған инновациялық шешімдер мен тәсілдерді анықтауға мүмкіндік берді. Зерттеу барысында алынған мәліметтер білім беру мекемелеріндегі басқару құрылымдарын талдауға және оларды жетілдіру жолдарын анықтауға мүмкіндік берді. Зерттеудің нәтижелері білім беру сапасын басқаруда инновациялық тәсілдерді тиімді қолдану үшін қажетті тәжірибелік ұсыныстарды қамтиды. Зерттеудің бұл кезеңі білім беру сапасын арттыруға бағытталған шешімдерді әзірлеу үшін негіз болатын бағалау механизмі мен аналитикалық құралдарды ұсынады.

Зерттеу нәтижесінде педагогикалық менеджменттегі білім беру сапасын басқарудың негізгі аспектілері анықталды. Бұл аспектілер білім беру мекемелерінде сапаны қамтамасыз етуге бағытталған жоспарлау мен ұйымдастыру, бақылау және мониторинг, инновациялық технологияларды енгізу, кадрларды басқару, және материалдық-техникалық базаны басқару секілді маңызды процестерді қамтиды.

Оқу процесін тиімді жоспарлау білім беру сапасын басқарудың маңызды құрамдас бөлігі ретінде ерекше рөл атқарады. Жоспарлау кезеңінде білім беру мақсаттары нақты айқындалып, оқу бағдарламаларының мазмұны мен құрылымы нақтыланады. Бұл кезеңде білім беру мекемесінің алға қойған мақсаттары мен міндеттері анықталып, соларға сай оқу үрдісінің қалай ұйымдастырылатыны белгіленеді. Сонымен қатар, жоспарлау білім беру сапасын басқарудың негізі болып табылады, себебі ол оқыту мен тәрбиелеу процестерінің жалпы стратегиялық бағытын айқындайды. [2]

Білім беру сапасын басқарудың маңызды элементі – сапаны бақылау және мониторинг жүйесі. Білім беру процесінің барлық кезеңдерінде сапаны бақылау оқыту нәтижелерін тұрақты түрде жақсартуға мүмкіндік береді. Мониторингтің көмегімен оқу бағдарламаларының тиімділігі мен нәтижелілігіне баға беріледі, сол арқылы білім беру процесіне қажетті түзетулер енгізіледі. Бұл бақылау және бағалау жүйесі оқу нәтижелерін үздіксіз жақсартып, білім сапасын тұрақты деңгейде ұстап тұруға ықпал етеді. Бақылау кезеңі оқу орындарының жұмысының нәтижелерін талдауға және оларды одан әрі дамыту үшін түзету енгізуге көмектеседі. Сонымен қатар, білім беру сапасын арттыруда инновациялық технологияларды пайдалану ерекше маңызды рөл атқарады. Инновацияларды енгізу басқару жүйесін икемді етіп, оқу процесін заманауи әдістермен және құралдармен байытады. Мысалы, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану білім беру сапасын жақсартуда тиімді құрал ретінде кеңінен танылды. АКТ-ны пайдалану оқу процесін жетілдіруге және оны қызықты әрі нәтижелі етуге мүмкіндік береді. Заманауи цифрлық платформалар мен интерактивті құралдарды қолдану арқылы оқушылардың білім алуға деген қызығушылығы артып, оқыту сапасы жақсарады.

Кадрлық әлеуетті дамыту да білім беру сапасын басқарудың маңызды аспектілерінің бірі болып табылады. Білікті кадрлар білім беру мекемесінің басқару жүйесінің тұрақтылығы мен тиімділігін қамтамасыз етеді. Сондықтан, кадрлардың кәсіби деңгейін арттыру және олардың кәсіби өсуін қолдау білім беру мекемелерінің дамуында шешуші рөл атқарады. Мұғалімдер мен әкімшілік қызметкерлердің үздіксіз кәсіби дамуы білім беру сапасын арттыруға ықпал етеді, бұл өз кезегінде оқушылардың оқу нәтижелерін жақсартуға әсер етеді. [3]

Зерттеу нәтижелерін талдау барысында педагогикалық менеджменттің білім беру сапасын басқарудағы тиімділігі айқындалды. Білім беру мекемелерінде сапаны қамтамасыз ету үшін жоспарлау, бақылау, инновацияларды енгізу және кадрлық әлеуетті дамыту процестері маңызды рөл атқарады. Бұл элементтер білім беру жүйесінің сапасын арттыруға, оқушылардың оқу жетістіктерін жоғарылатуға және оқыту процесін тиімді ұйымдастыруға бағытталған.

Педагогикалық менеджменттегі инновациялар, әсіресе цифрлық технологиялар мен ақпараттық-коммуникациялық құралдардың енгізілуі, білім беру процесін жаңашылдықпен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Мысалы, онлайн оқыту платформалары, интерактивті оқу материалдары және мобильді қосымшалар оқу барысын тиімдірек етуде маңызды рөл атқарады. Осындай технологиялардың арқасында білім беру процесі тиімдірек, әрі оқушылар үшін қызықтырақ болып, білім алу мотивациясын арттырады. Білім беру сапасын басқаруда кадрлық құрамның кәсіби даму деңгейі де ерекше маңызды. Білікті мамандардың болуы оқу орындарындағы басқару жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Оқытушылар мен әкімшілік қызметкерлердің біліктілігін арттыру, кәсіби дамыту бағдарламаларын енгізу, және үздіксіз білім алу мәдениетін қалыптастыру білім беру ұйымдарының сапасын көтеруде тиімді болып табылады. Мұндай шаралар педагогикалық кадрлардың кәсіби дамуына ықпал етіп, білім беру сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Зерттеу барысында алынған мәліметтер педагогикалық менеджментте білім беру сапасын басқару жүйесін дамытуда маңызды рөл атқаратынын көрсетті. Білім беру сапасын басқару жүйесі оқушылардың оқу мотивациясын арттыруға, оқу нәтижелерін жақсартуға, және педагогикалық кадрлардың кәсіби дамуын қамтамасыз етуге бағытталған тиімді стратегияларды әзірлеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, зерттеу барысында анықталған инновациялық тәсілдер мен шешімдер білім беру сапасын басқарудың жаңа деңгейіне көтеруге ықпал етеді. Мысалы, педагогикалық менеджменттің жаңа әдістері мен стратегиялары білім беру мекемелерінің жұмысын жаңғыртуға, сондай-ақ, білім беру сапасын арттырудың тиімділігін қамтамасыз етуге септігін тигізеді. Осылайша, педагогикалық менеджмент білім беру жүйесінің сапасын басқарудағы басты құрал болып табылады, және оның тиімділігін арттыру білім беру мекемелерінің, оқушылардың және қоғамның дамуында маңызды рөл атқарады. [3]

Қорытындылай келе педагогикалық менеджмент білім беру сапасын басқаруда шешуші рөл атқарады. Бұл зерттеу барысында анықталғандай, оқу орындарындағы басқару процестерін жетілдіру арқылы білім беру сапасын едәуір жақсартуға болады. Білім беру сапасын арттырудың тиімді құралдары ретінде жоспарлау, бақылау, инновациялық әдістерді қолдану және кадрлық әлеуетті дамыту ерекше маңызға ие. Педагогикалық менеджменттің жүйелі және стратегиялық тәсілдері білім беру мекемелерінің тұрақты дамуын қамтамасыз етеді. Болашақта білім беру сапасын басқаруда инновацияларды енгізу және озық басқару әдістерін қолдану басты міндеттердің бірі болмақ. Сонымен қатар, білім беру мекемелеріндегі басқару жүйелерін жетілдіру арқылы қоғамның сұраныстарына жауап беретін сапалы білім беруді қамтамасыз етуге болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Исламова А.Қ. Педагогикалық менеджмент: теориясы және тәжірибесі. – Алматы: «Мектеп», 2015. <https://wku.edu.kz/images/usm/psixolog/pedmen1.pdf>
2. Құлжанова Ә.С. Білім беру сапасын басқару: әдістемелік нұсқаулық. – Астана: «Ғылым», 2018. https://ust.kz/word/bilim_beru_sapasyn_basqary_jane_onyng_problemalary_men_perspektivalary-160284.html
3. Белкин А.А. Менеджмент в образовании: проблемы и перспективы. // Педагогика. – 2020. – №5. – Б. 45-56. <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/6410/1/konf000300.pdf>

ҒТАХА 06.52.13

М.Аманжол, Д.Ә.Бодан
Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды зерттеу университеті,
Қазақстан Республикасы, Қарағанды қ.
marzhan.amanzhol.04@mail.ru

МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІ ҮШІН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТТІҢ МАҢЫЗЫ

Мектеп мұғалімдерінің жоғары кәсіби құзыреттілігін ғана емес, сонымен қатар әр түрлі қызмет түрлеріне белсенді және шығармашылықпен араласу қабілетін қалыптастыруды көздейтін кәсіптік оқытуға қойылатын жаңа талаптар қазіргі жағдайда кәсіби білім беру процесіне қалыптасқан көзқараспен қайшы келеді. Білім беру қызметінің репродуктивті нысандары мен түрлерінің басым болуымен, оқушылардың дербестігі мен шығармашылық белсенділігінің жеткіліксіздігімен туындауда. Осыған байланысты мектеп мұғалімдерінің педагогикалық іс-әрекетінің құрылымын